

*Pihla
Hintikka*

ÄIDIN OMA



Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Romaanin kirjoittamista ovat tukeneet Taiteen edistämiskeskus,
Otavan Kirjasäätiö ja Alfred Kordelinin säätiön Raahen rahasto.

Copyright © Pihla Hintikka ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2024

ISBN 978-951-1-46581-2

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2024



Antonille ja Thelmalle

Äidilleni

"I remain fascinated by where you go as a woman
once you are a mother, and if you ever come back."

RACHEL CUSK

EVA

Ryntäsin teräväreunaisia betoniportaita alas kohti metroa kakku-laatikko käsivarsillani. Olin juossut jo minuutteja, kun vasta aavis-tin äkkikuoleman mahdollisuuden. Yksi harha-askel ja se olisi siinä. Kallo auki, hyvästi elämä.

Hoin itselleni pala kurkussa: Jos en kompuroi ja selviän hengissä laiturille asti, parannan tapani. Ensi kerralla en jätä kaikkea viime tippaan. Lähdän töistä ajoissa. En kuuntele ketään puolta tuntia pidempään, en vaikka sitä kuinka vaadittaisiin.

Metrolaiturille päästyäni huohotin helpotuksesta ja vilkaisin tau-lua toiveikkaana. Enää kaksi minuuttia ja metro kuljettaisi minut sinne, missä minun piti jo olla, missä minun olisi pitänyt olla jo tunti sitten.

Lähdin tungeksimaan metroa odottavien sekaan ja ohitin kita-ristin, joka hoilasi Oasiksen hittejä ranskalaisaksentilla almuhattu edessään. Daniel oli soittanut taas, kolme kertaa. Näytöllä vilkkui: *Missä sinä oikein olet!?* Puhelimen taustakuvassa Mila piteli pikku-veljeä sylissään ja hymyili kuin nukke. Pudotin kännykän laukkuun, kiersin sormet kakkulaatikon koristenuhojen ympärille ja keski-tyin hengittämiseen.

Minua oli etonut taas koko aamupäivän. Tätä oli jatkunut jo kolmatta viikkoa, eikä siihen tottunut näköjään ikinä. Kun metron hajut vyöryivät päälleni kuin puhuri, olin oksentaa. Likaa, pissaa ja hikeä oli kaikkialla. Joku kantoi löysää juustoa kassissaan, ja toi-nen oli suihkauttanut noin pullollisen myskiparfyyymiä ylleen. Entä

mikä oli tuo yksi outo löyhkä? Jossakin selvästi mätäni jotakin. Ehkä kuollut hiiri. Rotta.

Suljin silmät ja yritin hengittää suun kautta. Silloin alavatsaani vihlaasi niin lujaa, että puraisin vaistomaisesti poskesta ja kasvoni vääntyivät kivusta. Vaihdoin painoa jalalta toiselle ja hoputin mielessäni metroa tulemaan. Lopulta nousin varpailleni, kurkotin kauaani ja vilkaisin ihmislauman yli tunnelin alkuun.

Silloin näin hänet. Nainen seiso ihan laiturin nokassa ja tuijotti eteensä. Jokin muljahti sisälläni. Siristelin silmiä saadakseni hänestä tarkemman kuvan. Tunsinko minä hänet jostakin?

Rakastunut nuoripari löntysteli eteeni peittäen näkyvyyden laiturin päätyyn. Mulkoilin ensin heitä, sitten vieressäni pistaasipähkinöitä rouskuttavaa miestä. Jossakin taaempänä iäkkäämpi nainen alkoi huutaa vieraalla kielellä. Käännähdin äänen suuntaan ja näin nuoren äidin, joka heijasi parikuukautista vauvaansa kanto-repussa täyteen ahdettu kangaskassi olkapäällään. Huomasin liikkuttuvani, ja minun oli käännettävä katseeni pois. Siirryin lähemmäs reunaa. Missä se metro oikein kuppasi? Tähyilin tunneliin. Nainen seiso ihä laiturin nokassa ja tuijotti eteensä. Kurtistin kulumiani. Ei kai se oikeasti voinut olla hän?

Nainen vilkaisi suuntaani, ja katseemme kohtasivat. Mutta kun nainen käänsi päänsä reagoimatta minuun, totesin kuvitelleeni kaiken. Mitkä edes olisivat todennäköisyydet, että törmäisimme täällä, tällä tavalla.

Lähestyvä metro alkoi viheltää tunnelissa ja kaarsi jo kohti laituria. Kohta se hurahtaisi etemme, ja me nousisimme kyytiin. Menisimme koteihimme, kylään, sairaalaan, ruokakauppaan tai puistoon, kuka minnekin. Puhalsin hiuskiehkurun pois silmiltäni, otsa oli hiestä kostea. Miksi täällä oli aina niin kuuma? Äkkiä omituinen tunne läpäisi vartaloni, kuin joku olisi kaatanut ilmoittamatta jääkylmää vettä niskaani. Jokin oli poissa sijoiltaan, tunsin sen nahoissani, mutta järkeni toittotti, että tänään oli ihan tavallinen

lauantaipäivä pariisilaisessa metrossa ja minä olin taas myöhässä perhelounaalta monimutkaisten asiakkaideni ja huonon ajanhallintani takia.

Metron valot loistivat tunnelissa, tuttu suhiseva ääni voimistui sekunti sekunnilta. Vilkaisin kakkulaatikkoa, sitten taas naista laiturin päädyssä. Yhtäkkiä silmäni näkivät jotain, mitä aivoni eivät ehtineet rekisteröidä. Nainen kallistui eteenpäin, ja kun metro oli syöksymässä laiturille, hän hyppäsi.

Veri alkoi kohista korvissani. Hetken tunsin vain leijuvani ilmassa. Matkustajien kohahdus, kauhunsekainen puheensorina ja hermostunut elehtiminen yhdistyivät sekasoroksi ympärilläni. Metrolaituri oli yhtäkkiä kuin muurahaiskeko, jonka keskelle lapsi oli iskenyt puukepin pystyyn. Omat jalkani seisoivat kuitenkin paikoillaan kuin tukit. Kakkulaatikko oli pudonnut maahan. Sormiani alkoi pistellä. Kauhun jyskytti valtimoissa.

Aseman vihreään työasuun pukeutunut virkailija juoksi betoniportaita alas laiturille viheltäen samalla pilliin. Vasta silloin metron hätäjarrituksen kirskunta iski tajuntaani, ja ymmärsin kunolla, mitä oli tapahtunut.

NADIA

Haaleanruskea tapetti hapertui yhden seinän nurkasta hiirenkorvalle. Nadia tuijotti sitä ja yritti kaikin voimin keskittyä Rouvan yhä puuroutuvampaan puheeseen. Hän oli nukkunut huonosti viimeisen kahden vuorokauden aikana bussimatalla Chişinăusta Pariisiin, eikä hän ollut ainoa. Samanikäinen nainen hänen vieressään haukotteli syvään ja pudisteli päätään kuin yrittäen herättää itsensä. Huoneen toisessa laidassa yksi nainen lepuutti päätään syvennyksen seinää vasten silmät kiinni. Kengät oli jätetty eteiseen, ja bambumatto jalkojen alla tuntui karhealta, kun Nadia vaihtoi asentoa ja kipristeli varpaitaan.

Pienen huoneen lattialle oli levitetty yksitoista patjaa lähes viereysten. Jokaisella oli peitto ja tyyny ja niiden päällä kauhtunut pyyhe. Huoneen nurkassa oli vesipiste, ja posliinilavuaarin yläpuolelle seinään oli kiinnitetty kapea peili. Toisella puolella huonetta hurisi jääkaappi. Vessoja ja suihkukoppeja oli molempia yksi, ja ne löytyivät käytävältä.

”Kotiintuloaika on sitten joka ilta kymmeneltä, ellei ole toisin sovittu”, Rouva kuulutti ja vilkaisi jokaista naista merkitsevästi. ”Sen jälkeen ovet pannaan kiinni.”

Naiset nyökyttivät ja vilkuilivat varovasti kulmiensa alta toisiaan. Nadiaakin hämmensi. Oliko tämä todella sitä, mistä oli Moldovassa sovittu ja mistä oli lähtiessä maksettu kahden tuhannen euron aloitusmaksu?

”Ja sitten passit”, Rouva sanoi ja ojensi kätensä.

Huone täyttyi puheensorinasta. Rouva rykäisi ja nosti etusormen pystyyn. Hän ilmoitti, että Pariisissa oli paljon varkaita, joten oli parempi, että he pitivät passit turvassa.

”Älkää huoliko, te saatte ne kyllä takaisin.”

Nadia avasi käsilaukkunsa sivutaskun ja veti muiden tavoin esiin Romanian passin. Vaikka hän oli syntynyt Moldovassa, hänellä oli Romanian passi edesmenneen isänsä puolelta. Se mahdollisti mutkattoman rajanylityksen Ranskaan ja Pariisiin, josta hän oli haaveillut niin kauan kuin muisti. Pariisin vuoksi hän oli opiskellut ranskan kieltä, Pariisin vuoksi hänestä oli tullut ranskankielenopettaja, Pariisin vuoksi hän olisi antanut mitä tahansa. Vaikka sitten passinsa ja säästönsä. Kun Nadia oli kuullut työkaveriltaan romanialaisen firman etsivän lastenhoitajia Pariisiin, hän oli tiennyt tilaisuutensa tulleen ja hakenut mukaan.

Kerättyään passit Rouva alkoi luetella firman sääntöjä: suihkussa piti käydä joka päivä, töihin pantiin puhtaat vaatteet, käytävällä oli pesukone, ja vaatteet kuivatettiin käytävän kattoon ripustetuilla naruilla. Aamupala tuotiin huoneeseen kuudelta, lounas piti hoitaa itse, illalla tarjoiltiin riisiä tai keittoa ja leipää. Työajoista ja poikkeuksista sovittiin Rouvan kanssa erikseen. Työmatkat kuljettiin julkisilla, ja Rouva jakoi jokaiselle aina kuun lopussa ladattavan metrokortin. Lopuksi Rouva ojensi heille ranskalaiset sim-kortit, jotka oli tarkoitettu vain ja ainoastaan työhön liittyvään kommunikointiin.

Rouva selitti, että perheissä tehtiin töitä niin paljon kuin pyydettiin: hoidettiin lapsia ja laitettiin ruokaa, siivottiin ja silitettiin vaatteita. Firman motto oli, etteivät he sanoneet ei. Kaikkeen suh-tauduttiin iloisesti ja ystävällisesti. Moldovasta Pariisiin tulijoita oli Rouvan mukaan jatkuvasti enemmän kuin paikkoja, joten naisten kannatti pitää mielessä, kuinka etuoikeutettuja he olivat.

Nadia puri huultaan ja vilkaisi kännykkää. Näytölle tallennettu taustakuva sai rinnan puristumaan kuin sitä olisi painettu kahta

levyä vasten. Nadia sulki näytön nopeasti ja pälyili ympärilleen, antoi katseen kiertää huoneessa ja sen nurkissa, ihmisissä sen seinien sisällä. Ulkona poliisiautot viilettivät sireenit ulvoen bulevardia pohjoiseen. Omituinen tunne laskeutui Nadian vatsanpohjalle, mutta hän hoki mielessään, että kaikki oli hyvin ja keskittyi ottamaan ohjeita vastaan.

Rouva jatkoi paasausta. Nadia toisteli hiljaa tämän sanoja painakseen ne mieleensä. Palkka maksettiin käteisellä joka lauantai. Lainaa ei annettu, joten rahan kanssa kannatti olla tarkkana. Virheistä tai sääntöjen rikkomisesta joutui maksamaan, ja pikakoulutus hommaan alkaisi heti seuraavana aamuna. Sitten Rouva löi kätensä yhteen ja kehotti heitä asettumaan patjoilleen. Hän käveli reippain askelin ovelle.

”Tervetuloa Pariisiin”, Rouva sanoi hymyillen ja sulki oven perässään.

Naiset alkoivat nostella kassejaan patjoille varatakseen oman paikkansa ja kerääntyivät sitten yksi toisensa perässä ikkunalle katsomaan Pariisia ja sen luokseen kutsuvaa kuhinaa. Nadia kurkoteli kaulaansa nähdäkseen toisten takaa ulos ja tunsi sydämensä tykyttävän. Hän oli tehnyt sen. Hän oli unelmiensa kaupungissa, ja pian hän saisi myös sen, mitä oli tullut valon kaupungista etsimään.

EVA

Vadelmat olivat liiskaantuneet pahvilaatikon kanteen. Yksi kakun reunoista oli lytyssä. Kermavaahtoa oli kaikkialla. Daniel ja hänen äitinsä tuijottivat muotopuolta kakkua hiljaisina anoppilan keittiössä.

Minä laskin kristallilasiin vettä hanasta tärisevin käsin, korvisani suhisi yhä. Ravistin päätäni, mutta en saanut näkyä pois mielestäni. Lapset pyörivät jaloissani ja vaativat huomiotani. *Äiti äiti äiti. Katso äiti. Äiti!* Miksi he aina halusivat huomioni silloin, kun en voinut sitä antaa, mutta eivät koskaan silloin, kun tarjosin sitä avosylin?

Hörppäsin vettä, heilutin kättä ilmassa ja häädin lapsiani kauemmas kuin murusia noukkimaan tulleita puluja. Minusta tuntui, että ympärilläni kaikkea oli yhtäkkiä aivan liikaa. Meteliä, ihmisiä, mielipiteitä, rooleja, joihin kukaan ei tuntunut sopivan mutta joissa kaikkien oletettiin pysyvän viikonloppulounaasta toiseen.

Daniel kysyi, halusinko mennä makuulle. Levähtäisit vähän, kehotti anoppi heti perään. Molemmat sanoivat, että se oli vain kakku, ei se ollut niin vakavaa. Daniel painoi käden vatsalleni, ja anoppi kallisti päätään. Molemmat loivat minuun katseen, joka luotiin vain naisiin, jotka olivat raskaana. Se oli sekoitus sääliä, holhousta ja myötäelämistä. En kaivannut niistä yhtäkään. Enkä halunnut mennä maaten vaan juosta toimistolle. Halusin kaivaa esiin kaikki mahdolliset tiedot naisesta, joka oli hypännyt metron alle. Halusin muistaa tapaamisestamme jokaisen yksityiskohdan: miksi hän oli tullut tapaamaan minua ja mitä hän oli kertonut, mitä

minä olin kirjoittanut tapaamisestamme vai olinko mitään. Miksi en saanut pähäni hänen nimeään?

Hymyilin. Sanoin miehelleni ja Salomélle, että kaikki oli hyvin, että minä voin hyvin, joko nyt syötäisiin, kaikilla oli varmasti kova nälkä ja minulla myös, vaikka se ei tietenkään pitänyt paikkaansa. Ja niin me istuimme pöytään ja minä esitin niin kuin metrolaiturilla ei olisi koskaan mitään tapahtunutkaan, eikä kukaan maininnut enää asiasta.

Söimme kuten aina, kolmen ruokalajin lounaan ja juustoja välissä. Istuimme ruokapöydässä tasan kolme tuntia, joiden aikana Daniel ehti riidellä isänsä kanssa viisi kertaa ja isä pamauttaa nyrkinsä pöytään kahdesti. Salomé täytti viinilaseja, vei astioita keittiöön, toi pöytään aina vain lisää astioita pullollaan uusia annoksia, tyrkytti palaa juustoa, tai edes yksi salaatinlehti, ottaisit nyt, tätä sinun on maistettava, ja minä otin ja maistoin kuin tunnollinen miniä.

Kuuntelin sivukorvalla miesten keskustelua. Danielin isä istui tv-kanavan hallituksessa eikä ymmärtänyt, miksi Daniel piti tv-ohjelmassaan niin paljon meteliä sukupuolisensitiivisestä kasvatuksesta. Että eikö sellainen kasvatusajattelu mennyt jo aivan liian pitkälle ja että mitä näistä uusista sukupolvista oikein tulisi, jos vanhemmat eivät erottaisi enää tyttöä pojasta ja poikaa tytöstä. En ymmärtänyt, miten Daniel jaksoi vääntää isänsä kanssa lähes joka viikonloppu samoista asioista, mutta sellainen hän oli. Daniel selitti, mistä oli kyse, ja hän teki niin tukeutumalla tieteellisiin tutkimustuloksiin. Hän puhui niin kuin kasvattajat toivoisivat, että lapselle puhuttaisiin, toistamalla selkeästi ja painokkaasti samat asiat niin monta kertaa, että ne painuivat mieleen. Danielin isän suhteen ymmärrykseen saattoi olla vielä matkaa. Silti me tulimme tänne joka viikonloppu esittämään iloista, yhtenäistä perhettä.

Kun Viidakkokirjan loppugrafiikat alkoivat pyöriä olohuoneen televisioruudulla ja Marcel ilmoitti päiväuniensa päättyneen

huutelemalla Danielin entisestä huoneesta, oli aika lähteä kotiin. Ilmoitettuani asiasta Mila valui nahkasohvaa pitkin lattialle kuin löysä ameba, kasvot vääntyivät tympääntyneeseen irvistykseen. Tiesin, mitä oli edessä ja keräsin voimani. Sitten se alkoi.

”Ei kotiin, ei nyt, toinen elokuva, tyhmä äiti, tyhmä!” Mila huusi.

Sain survottua tytön yhden käsivarren hihaan, mutta en toista. Kyykistelin lattialla kylmänhiki otsallani.

”Aivan niin, nyt sinua harmittaa ja suututtaa, mutta meidän sovimme, että katsot yhden elokuvan ja sitten lähdemme kotiin”, hoin ja hoputin häntä.

”Ilkeä äiti”, Mila haukkui taas ja työnsi kielen ulos niin lähellä kasvojani, että se melkein osui nenääni.

Tunsin ärtymyksen kytevän ihoni alla. Vedin henkeä ja toistin, että nyt oli kotiinlähdön aika. Mila alkoi potkia ilmaa.

Kun vilkaisin taakseni, näin Danielin äidin nojaavan kirjahyllyn nurkkaan ja katsovan meitä hymyillen. Hymy herätti sisälläni epämiellyttävän tunteen, jota en osannut pukea sanoiksi. Oliko hymy hyväntahtoisuutta? Empatiaa minua kohtaan? Vai pikemminkin lasta?

Daniel saapui olohuoneeseen Marcel kainalossaan. Pojalla oli punaiset posket ja unihiekkaa silmissä. Marcel haukotteli, näytti vasta heräävän todellisuuteen, alkoi kiemurrella ja halusi eroon unipussistaan. Kun Daniel kurottautui etsimään kassista puhdasta vaippaa, hänen isänsä ilmestyi seuraamme. Hän kiersi kätensä vaimonsa hartioille ja alkoi hieroa niitä. Siinä he seisoivat, kaksi isovanhempaa, katsomassa parhailta paikoilta näytelmää, jossa me yritimme saada heidän lapsenlapsensa lähtökuntoon kuin eläintarhan hoitajat innokkaat makakit, eikä kumpikaan heistä tarjonut apua.

Kotimatalla Daniel kävi läpi keskusteluaan isänsä kanssa tuohtuneena ja käsiään ilmaan levitellen. Kun pysähdyimme punaisiin

valoihin, monologi alkoi puuroutua mielessäni. Kuulin vain lauseenpätkiä sieltä täältä.

”Ja sitten hän sanoi.”

”Voitko kuvitella?”

”Vielä sinun edessäsi!”

Mila kietoi käsivartensa lyhtypylvään ympärille ja kieppui sen ympäri. Valojen vaihduttua puskin vaunuja suojatien yli. Korvisani kuului enää pelkkää huminaa. Askel askeleelta mieleni täyttyi naisesta, joka oli tänään riistänyt itseltään hengen.

Daniel oli lopettanut puhumisen ja tuijotti minua kulmat kurussa. Hän halusi tietää, oliko kaikki hyvin. Miten niin, ihmetelin. Totta kai oli. Minulla oli kaikki loistavasti. Sitten me kävelimme kotiin, leikimme lasten kanssa ja riitelimme keskenämme, teimme yhdessä pizzaa ja lopulta peittelimme lapset sänkyihin, katsoimme elokuvan ja menimme nukkumaan. Tai siis Daniel meni ja alkoi kuorsata. Minä makasin kyljelläni sängyssä ja tuijotin valaistua näyttöä pimeässä. Selasin uutisia ja sosiaalista mediaa ja etsin, oliko tragediasta kirjoitettu mitään. Mutta missään ei puhuttu Châtelet'n asemalla puolen päivän jälkeen kuolemaansa hypänneestä naisesta.

NADIA

Koulutus pidettiin ikkunattomassa kellarissa, jossa heidän oli tarkoitus opetella ranskalaisten perheiden tavoille. Nadiaa turhautti. Kai nyt jokainen osasi sentään pestä pyykkiä ja laittaa ruokaa? Ei kai se nyt niin vaikeaa voinut olla, vaikka vieraassa maassa oltiinkin. Hän oli väärässä. Tulevat työnantajat eivät olleet tavallista sakkia. Heillä ei ollut vain perinteistä päivittäistä neljän syöntikerran ruokarytmiä, jota noudatettiin kuin jumalan käskyä aamusta iltaan, päivästä toiseen ja lapsista vanhuksiin, vaan lastenhoitajat saivat opeteltavakseen myös taulukot viikkoruokarytmistä, kasvissoresepteistä, proteiinien määristä ja niiden lähteistä. Kieltoja oli paljon: ei koskaan eläinproteiineja illallisella, ei välipaloja ruoka-aikojen ulkopuolella, ei prosessoitua ruokaa, eikä koskaan piirrettyjä alle kolmevuotiaille ja vanhemmillekin lapsille hyvin rajoitetusti. Maitoa juotiin tuttipullosta tasan kolmevuotiaaksi, ja vaipat ja tutit tuli lopettaa mieluiten ennen esikoulun alkua, kun lapsi oli kolme.

”Itketkö sinä?” kollega kuiskasi yhtäkkiä kulmat kurtussa, kun Nadia yritti vaivihkaa pyyhkäistä vuotavat silmäkulmansa kämmenselkään.

Nadia pudisti terävästi päätään ja yritti keskittyä BabyCook-höyrytyslaitteen käyttöohjeeseen. Sellainen oli Rouvan mukaan jokaisella ranskalaisella perheellä, ja vauvanruoka oli valmistettava vain höyryttämällä kasvikset tällä pastellinsävyisellä laitteella. Jälkiruokaseoksetkin piti tehdä itse höyrytetyistä luomuhedelmistä.

”Tiesittekö, että ranskalainen fyysikko Denis Papin keksi painekeitin ensimmäisenä maailmassa jo vuonna 1679?” Rouva kysyi.

Hoitajat pudistelivat päitään, ja Nadia tuijotti opasta ymmärtämättä siitä mitään. Kollega oli kääntänyt päänsä eikä sanonut hänelle enää mitään, mutta taputti kuitenkin Nadiaa nopeasti yläselkään kuin myötäläisi ja samalla kehottaisi ryhdistäytymään.

Opiskeltuaan vielä kauluspaitojen oikeaoppista silittämistä, vanhojen arvoparkettien luuttuamista sekä kohteliaisuussääntöjä he siirtyivät haasteellisimpiin asioihin. Rouva aloitti kertomalla, että jokainen ranskalainen perhe tulisi kritisoimaan hoitajaansa. Nyt oli tarkoitus opetella, kuinka arvostelua otettiin vastaan ja miten siihen suhtauduttiin oikein. Mikään kritiikki ei ollut niin kamalaa, että sen tähden kannatti menettää työpaikkansa.

”Koska”, Rouva aloitti, nosti kätensä korvalleen, käänsi sitä naisia kohti ja odotti, että he sanoisivat sen yhteen ääneen.

”Olemme täällä perheidemme vuoksi!” Lause kajahti kellarissa, ja Rouva nyökkäsi.

Sitten hän osoitti Nadiaa, joka nousi ylös paidanhelmaa siistien. Kun ranskankielinen haukkuminen alkoi, Nadiasta tuntui kuin olisi saanut sarjan puukoniskuja rintaansa. Heti kun hän yritti puolustautua, Rouva nosti etusormen pystyyn ja pudisti päätään. Ei, ei ja vielä kerran ei. Arvostelua ei saanut keskeyttää, sillä vaikka ranskalaiset vanhemmat puhuivat kaiken aikaa itse toisten päälle, he inhosivat sitä, kun joku puhui heidän päälleen, ja varsinkin jos se oli heidän siivoojansa tai lastenhoitajansa.

Kun Nadia sitten antoi arvostelun vain tulvia päälleen ja tyytyi nyökyttämään katse varpaissa, Rouva muistutti, että välillä piti katsoa arvostelijaa silmiin, sillä muuten työnantaja kuvitteli, ettei häntä kuunneltu tai otettu tosissaan. Mikään ei Rouvan mukaan tehnyt näitä ihmisiä vihaisemmaksi kuin se, jos he kokivat auktoriteettinsa rapistuneen. Hoitajien näkökulmasta asia oli siis yksinkertainen: työnantaja oli aina oikeassa. Sen Rouva pakotti heidät sanomaan yhdessä ääneen.

Yksi kollegoista nosti varovasti kätensä ja kysyi, mitä heidän

kuului tehdä, jos työnantaja käyttäytyi epäsovinnaisesti. Rouva alkoi nauraa. Vakavoiduttuaan hän painotti, että jos he halusivat pitää työpaikkansa, heidän kuului tehdä juuri niin kuin työnantaja sanoi, oli se mitä tahansa.

Illalla Nadia istui patjansa laidalla ja katseli äitinsä lähettämää videota kotoa. Hän joutui puuskuttamaan, ettei olisi purskahtanut itkuun. Mitä ihmettä hän täällä oikein teki? Mitä hän oli kuvitellut? Tulla nyt Pariisiin, vaikka hänen pitäisi olla Chişinăussa. Siellä häntä todella tarvittiin eikä täällä.

Rouvan karjaisu ovensuusta katkaisi Nadian ajatuksenjuoksun. Hän halusi tietää, kuka heistä oli ”se ranskankielenopettaja”. Kun Nadia nosti kätensä, Rouva kertoi hänen aloittavan työn kahden pienen lapsen perheessä jo parin päivän päästä. Kun Nadia ihmetteli, että koulutushan oli vielä kesken, Rouva kysyi, halusiko Nadia hänen ehdottavan haastattelua jollekin muulle. Ei tietenkään Nadia sitä halunnut.

Parin tunnin päästä Rouva toi Nadialle paperilla osoitteen, jossa hänen piti olla heti ylihuomenna. Nadia tutki ja äänsi nimiä ja 9. kaupunginosan osoitetta. Ne kuulostivat niin ranskalaisilta. Nadia kuvitteli perheenäidin huolellisesti punatut huulet ja lapset, joilla oli aina pitsisukat jalassa ja hiukset kammattuina. Kodin seinillä oli taideteoksia ja kirjahyllyjä. Pöydät notkuivat hedelmäkoreista ja kalliista lasimaljakoista täynnä tuoreita leikkokukkia. Ikkunasta avautui täydellinen pariisilainen maisema: lehtipuita, aukio, pittoreski kahvila ja talojen harmaat sinkkikatot. Ja isä, sellainen siellä oli, tietenkin. Isä oli aina hyväntuulinen, hyvännäköinen ja siisti. Kun isä suuteli lasten äitiä, hänestä näki, että hänelle tämä nainen oli aina nainen eikä pelkkä äiti, että he olivat rakastavia.

Rouva huusi Nadian nimeä. Nadia säpsähti ja käänsi katseensa äänen suuntaan. Rouva seisoj ovenraossa katse tiukkana ja pyysi, ettei Nadia tuottaisi heille pettymystä. Tämä perhe oli firmalle tärkeä, ja Nadian oli parasta tehdä haastattelussa kaikkensa tai hän saisi lähteä seuraavalla bussilla takaisin kotiin.

22 VUOTTA SITTEN

Hôpital Lariboisière, 7.5. kello 17.02

”Ponnistakaa, nyt!” huusin ja tuijotin synnyttäjän alapäätä herkeämättä. ”Pää näkyy jo! Teette hienoa työtä. Ponnistakaa vielä kerran!”

Synnyttäjän kasvot olivat laikukkaat, silmistä oli katkennut veri-suonia ja hikiset hiuskiehkurat olivat liimaantuneet otsalle. Kämmenet puristivat sängynkaiteita. Nainen heilutti päätään edestakaisin ja vaikeroi hiljaa. Puoliso katsoi vuoron perään naista ja minua. Hän avasi suunsa ja sulki sen, avasi uudestaan. Hänenkin kasvoiltaan paistoi hätäännys. Se loppuisi ihan kohta. Minä tiesin sen. Olin nähnyt tämän kaiken tuhansia kertoja ennenkin.

Pyyhkäisin kämmenellä otsaa ja kurkkasin monitoria. Uusi iso supistus oli taas tulossa, ja synnyttäjä tiesi sen. Epiduraali oli annettu vähän liian myöhään. Siksi se taittoi vain kivun pahimman kärjen. Sen näki naisen kasvoilta, ja sen tunsu hänen kropastaan, joka hakeutui selinmakuuta luonnollisempiin synnytyksasentoihin. Nainen makasi nyt kyljellään ja tulisi todennäköisesti synnyttämään niin.

”Te pystytte tähän Yaälle! Jaksakaa vielä!” kannustin selkeästi artikuloiden.

Tornit huojuivat monitorin ruudulla yhä korkeammalle ja korkeammalle.

”Nyt, ponnistakaa Yaälle, ponnistakaa!”

Nainen huohotti käsivarttaan vasten, rypisti kasvojaan ja mumisi päätään pudistellen. Puoliso kannusti ja puristi naisen kämmentä, sanoi rakastavansa. Nainen oli jo antanut lähes kaikkensa, mutta vielä kerran hän etsi voimansa. Hän veti ilmaa sisään, ponnisti ja karjui kasvot punaisina ja hampaat irvessä, alkukantaisesti kuin eläin.

Silloin ruttuinen, verinen ja vauvankinainen pää työntyi esiin ja tummatukkainen takaraivo painui kämmentäni vasten.

"Hyvä Yälle! Pää on jo ulkona!" kannustin ja huokaisin mielesäni helpotuksesta. Vauvalla ei ollut napanuora kaulan ympärillä, kuten olimme epäilleet.

Nainen huohotti ja vaikeroi. Sitten hän ponnisti vielä kerran. Kun olkapäätkin olivat ulkona, autoin vauvan vartalon varovasti ulos maailmaan. Hän alkoi parkua lähes saman tien. Kollegani tarkisti kellonajan seinältä, sanoi sen ääneen ja kirjasi lapulle. Nostin uuden ihmisen naisen syliin, ja vauva alkoi heti kömpiä kohti rintaa. Tuoreen äidin kasvoilta paistoi ihmetys. Silmät räpsyivät, ja suu oli auki, kunnes se vääntyi hämmästyksen ja kauhistuksen sekaiseen hymyyn. Synnytyksen jälkeiset endorfiinit olivat vasta löytämässä perille. Mitä ihmettä oli juuri tapahtunut? Se nimenomaan, elämän ihme.

Vauva tarttui nänniin ja alkoi imeä. Äiti suukotti vauvan päätä. Puoliso silitteli varovasti vauvaa ja naista ja nyyhkytti häpeilemättä.

"Tyttäreni", hän sanoi ja räpsytti vetisiä silmiään. "Hei minun pieni tyttäreni."

"Onneksi olkoon", sanoin ja hymyilin pariskunnalle, mutta he eivät enää nähneet minua. He olivat jo käpertyneet omaan kuplaansa, johon minulla ei ollut enää asiaa.

Kollegani siivosi synnytyksen jälkiä reippaasti lattialta, ja minä odotin, että istukka tulisi vielä kokonaisuudessaan pois. Ja sitten se pullahti ulos niin kuin tapahtuu silloin kun kaikki menee juuri niin kuin pitääkin.

EVA

Makasin peiton alla kyljelläni ja tuijotin seinää. Veri valui paksuun apteekin erikoisvaippaan, alavatsa kramppasi. Oven takaa kuului ympyrää pyöriviä askelia ja hiljaista kuisketta, lautalattia narisi. Pystyin kuvittelemaan, miten hän puri kynsiään, kun linjan päässä puhuttiin.

"Kyllä äiti, se on mennyt kesken." Askelia. "En minä tiedä miksi! Mistä minä sen voisin tietää! En minä ole lääkäri, Eva on!" Lisää askelia. "Ei, emme ole syöneet vakuumipakattua raakaa kalaa." Pysähdys. "Joo, olen muistanut pestä kasvikset tosi hyvin joka kerta." Tässä kohtaa hän hieroi varmasti otsaansa ja pudisteli päätään. "Ei, hän ei ole myöskään kaatunut!" Syvä huokaus. "Ei, lapset eivät ole voineet aiheuttaa tätä." Epäuskoinen tuhadus, sitten lisää askelia. "No ei tietenkään kukaan ole lyönyt Evaa vatsaan, herranjumala!"

Vedin peiton korvani ylle, ja Danielin ääni himmeni. Kuulin silti yhä, miten seinän toisella puolella raivostuttavan iloisen piirros-sarjan jakso päättyi ja lapset hyppivät kilpaa sohvalla ja pysyivät äänekkäästi isältään lisää. Painoin peiton korvani päälle. Pian kuulin vain oman hengitykseni. Se kuulosti raskaalta. Aivan kuin sekin olisi vienyt liikaa voimia nyt, hengittää, kerta toisensa jälkeen. Jos-sain vaiheessa nukahdin.

Säpsähdin, kun kuulin taas askeleita narisevalla parketilla. Daniel raotti ovea ja kurkkasi huoneeseen. Toivoin, ettei hän tulisi lähelleni, ettei hän kysyisi mitään, koska minulla ei ollut mitään sanottavaa, mihinkään. Toiveeseeni vastattiin, sillä pian hän sulki oven ja soitti taas äidilleen.

”Sori, piti lämmittää lapsille illallinen”, hän aloitti. ”Joo, hän nukkuu nyt, onneksi.” Tauko. ”En osaa sanoa, onko se voinut vaikuttaa.” Parketin narinaa. ”No se nainen hyppäsi suoraan metron eteen ja Eva näki kaiken.” Epämääräistä muminaa. ”Niin, mutta ei sille nyt mitään voi.” Tauko. ”Päätetkö siis huomenna auttamaan lasten kanssa?” Hiljaisuus. ”En usko, että hän jaksaa hoitaa heitä yksin, ja meillä on imetysekstran kuvaukset huomenna, en voi olla töistä poissa.” Nyt hän jyrsi varmasti kynsiään. ”No ne tulevat haastatteluun vasta ylihuomenna.” Hiljaisuus. ”Joo, yksi tulee sieltä Gregin tuntemasta firmasta.”

Hämärästi muistin, miten Daniel oli esitellyt minulle työ-kaverinsa suosituksista kauniita nettisivuja ja lukenut sieltä luottamusta herättäviä sanoja periaatteista, joita firman eurooppalaiset työntekijät lupasivat noudattaa. Yksi niistä oli leikin ilo. Toinen oli turvallinen aikuinen. Ne minä muistin. Ja että kaikkien lastenhoitajien taustat tarkistettiin. Muistin senkin, miten Daniel oli silittänyt hiuksiani ja sanonut, että me tarvitsimme lastenhoitajan. Ettei minun tarvinnut hoitaa kaikkea itse. Ettei kukaan pariisilainen työssäkäyvä äiti tehnyt niin, revennyt yhtä aikaa töihin ja kotiin. Eikä hänen äitinsä sitä paitsi enää pystynyt tai halunnut auttaa meitä, kun lastenhoidon tarpeemme oli jatkuva ja kasvava. Salomé oli iäkäs, ja hänellä oli kuulemma muutakin tekemistä.

”On meillä pari muutakin ehdokasta, jotka löytyivät keskustelupalstalta. Yksi on Ranskan algerialainen, toinen Senegalista, kolmas muistaakseni Norsunluurannikolta.” Daniel tuijotti todennäköisesti nyt kattoon ja näki siellä vesivahingosta jääneen tahran. ”Voi hyvä luoja, ei noin voi sanoa äiti, ei filippiiniläisistä, eikä kenestäkään.” Hiljaisuus. ”Minä lopetan nyt tämän puhelun.” Puhelu ei päättynyt. ”En minä näistä asioista äiti yksin päätä!” Nyt Daniel jo melkein huusi, ja sitten hän kuunteli, kun hänen äitinsä selitti hänelle jotakin tärkeää, kuten että elämässä ei ollut

ongelmia, oli vain ratkaisuja, ja että me löytäisimme ne kyllä, ne ratkaisut. Sitten tuli hiljaista. Makuuhuoneen ovi aukesi raolleen.

Pian pehmeä iso käsi painautui poskelleni ja alkoi silittää sitä. Pidin silmät kiinni, sillä pelkäsin, että jos avaisin ne, sieltä valuisivat kyynelien seassa myös maailman hirviöimäisimmät ajatukset, joita kukaan, varsinkaan mieheni, ei halunnut kuulla. Enhän halunnut kuulla niitä itsekään, vaikka ne jomottivat ohimoissani kuin kyltymätön, armoton migreeni.

”Rakas”, hän sanoi. ”Älä huoli, me selviämme kyllä.”

Minua oksetti. Kyyneleet valuivat silmäkulmistani, ja hän pyyhki niitä sormillaan.

”Eva rakas, tämä ei ole maailmanloppu, me voimme aina yrittää uudelleen, älä huoli, minä olen tässä”, kuiskaus suhisi korvaani.

Painoin kämmenen kasvoilleni ja käänsin Danielille selän.

Pikkuaskeleet lähestyivät huonetta. Ajattelin palleroisia, pehmeitä jalkapohjia, jotka kipittivät meitä kohti. Rintaa kivisti, ja minun teki mieli oksentaa sisuskaluni ulos, ja sitten ovi jo avautui. Kahva kolahti seinään ja Daniel ärähti ovelle, jonka suussa lapset seisoivat suorina kuin paristot. Keskeytin hengittämään. Daniel ojensi nenäliinaa.

”Äiti, itketkö sinä?” Mila kysyi ja tuli lähemmäs. Sanoissa kaikui lapsen huoli, kuin jokin olisi louhinut kysymättä loven hänen turvallisuuden kallioonsa ja nyt siinä ammitti vaarallinen, teräväreunainen reikä.

Marcelia alkoi naurattaa. Hän ilveili ja pelleili. Daniel yritti näitisti komentaa, sanoi, ettei nyt ollut hupsuttelun aika. Mila käperyty taakseni ja silitti hiuksiani korvan taakse. Minäkin tein niin kun lohdutin häntä, ja hän jäljitteli sitä niin hyvin, etten saanut kunnon happea. Mila kuiskasi, ettei ollut hätää ja puhalteli kohti vatsaani kuin pientä mitätöntä ruuhjetta. En pystynyt katsomaan tyttärseni silmiin.

Kaikki palautui mieleeni kuin toistuva painajainen. Näin itseni kylpyhuoneessa, kohtu supisteli ja päässä pyöri, vuoroin makausin suihkun lattialla, vuoroin istuin vessanpöntöllä, ja sitten jokin putosi veteen. Sillä jollakin oli pieni pää ja jalat kuin sammakonpoikasen räpylät. Pöntöltä noustuani katselin sitä hetken lähempää. Sitten vedin vessan. Vedin sikiön viemäriin.

Marcelin nauru pysäytti kauhuelokuvan tärykalvoillani. Hän pyöritti sängyn päässä takapuoltaan, ja Milaa alkoi naurattaa. Hetken päästä Daniel oli jo pompannut pystyyn, napannut lapset, molempiin kainaloihin yhden. Näin, miten Danielin silmät pullistuivat ja kasvoille levittäytyi viekas hymy. Hän sanoi laskevansa kolmeen, lapset kikattivat, ja sitten ihmisraketti lapsisiivet kainalois-
saan lähti sauhuten kohti lastenhuonetta.